

P7_TA-PROV(2009)0022

Inimõiguste aktivistide mõrvad Venemaal

Euroopa Parlamendi 17. septembri 2009. aasta resolutsioon inimõiguste aktivistide mõrvade kohta Venemaal

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Venemaa kohta, eeskätt 25. oktoobri 2006. aasta resolutsiooni Venemaa ajakirjaniku Anna Politkovskaja mõrva kohta¹ ja 18. detsembri 2008. aasta resolutsiooni inimõiguste kaitsjate ründamise kohta Venemaal ja Anna Politkovskaja mõrva kohtuprotsessi kohta²;
- võttes arvesse 12. augustil 2009. aastal nõukogu eesistuja poolt Euroopa Liidu nimel tehtud avaldust Tšetšeenia inimõiguste kaitsja Zarema Sadulajeva ja tema abikaasa Alik Džabrailovi mõrvade kohta;
- võttes arvesse Euroopa Liidu ja Venemaa Föderatsiooni partnerlus- ja koostöölepingut, mis jõustus 1997. aastal ja mida on pikendatud kuni selle uue lepinguga asendamiseni;
- võttes arvesse jätkuvaid läbirääkimisi uue lepingu üle, mis annab uue tervikraamistiku ELi ja Venemaa vahelisteks suheteks;
- võttes arvesse inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni, Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) inimõiguste kaitsjate deklaratsiooni ja ÜRO deklaratsiooni üksikisikute, rühmituste ja ühiskondlike asutuste õiguse ja vastutuse kohta edendada ja kaitsta üldtunnustatud inimõigusi ja põhivabadusi;
- võttes arvesse kodukorra artikli 122 lõiget 5,
 - A. arvestades, et Euroopa Nõukogu ja Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE) liikmena on Venemaa võtnud endale kohustuse kaitsta ja edendada inimõigusi, põhivabadusi ja õigusriigi põhimõtteid;
 - B. arvestades, et tugevdatud koostöö ja heanaaberlikud suhted ELi ja Venemaa vahel on kogu Euroopa stabiilsuse, julgeoleku ja jõukuse jaoks otsustava tähtsusega;
 - C. arvestades, et EL soovib suhetes Venemaaga strateegilist partnerlust, mis tugineb niisugustele väärtustele nagu demokraatia, inimõigused ja õigusriigi põhimõtted;
 - D. arvestades, et inimõiguste kaitsjate olukord on eriti Põhja-Kaukaasias murettekitavalt halvenenud;
 - E. arvestades, et inimõigustega tegelevate organisatsioonide – nagu Memorial ja Demos – tegevus on stabiilse ja vaba ühiskonna loomiseks hädavajalik; arvestades, et Venemaa valitsus peaks seega tundma uhkust niisuguste institutsioonide olulise rolli üle;
 - F. arvestades, et inimõiguste jurist Stanislav Markelov, kes esindas ka mõrvatud ajakirjanikku Anna Politkovskajat, mõrvati 20. jaanuaril 2009. aastal koos ajakirjaniku Anastassia Barburovaga, kes suri, püüdes Markelovit kaitsta;
 - G. arvestades, et 10. juulil 2009. aastal leiti Petroskoi lähedalt karjäärast kaks kuud varem kadunuks jäänud inimõiguste aktivisti Andrei Kulagini surnukeha;

¹ ELT C 313 E, 20.12.2006, lk 271.

² ELT C 58 E, 12.3.2009, lk 180.

- H. arvestades, et Tšetšeenia organisatsiooni Memorial juht Natalja Estemirova rööviti 15. juulil 2009. aastal Groznõis ja hiljem leiti Inguššias tema surnukeha; arvestades, et Euroopa Parlament pidas täiskogu istungil 16. juulil 2009. aastal Natalja Estemirova mälestuseks minutilise leinaseisaku; arvestades, et Estemirova mõrva järel on organisatsiooni Memorial töö Tšetšeenias peatatud;
- I. arvestades, et 2009. aasta septembris algab Moskvast kohtuprotsess, mille aluseks on Tšetšeenia presidendi Ramzan Kadõrovi hagi inimõiguste keskuse Memorial juhi Oleg Orlovi vastu; Kadõrov süüdistab Orlovi laimus, kuna viimane tegi 15. juulil 2009. aastal Memoriali veebilehel avalduse, milles süüdistas president Kadõrovit seotuses Natalja Estemirova mõrvaga;
- J. arvestades, et 10. augustil 2009. aastal rööviti oma kontorist Groznõis Tšetšeenia kodanikuühiskonna aktivist Zarema Sadulajeva ja tema abikaasa Alik Džabrailov, kes töötasid humanitaarorganisatsioonis Päästame Põlvkonna, ja päev hiljem leiti nad mõrvatuna;
- K. arvestades, et 4. detsembril 2008. aastal tungisid Peterburis uurimis- ja infokeskuse Memorial ruumidesse prokuratuuri käsul maskides mehed, kes viisid kaasa kõvakettad ja CD-d kogu andmebaasiga tuhandete Stalini aja repressioonide ohvrite kohta; arvestades, et kohtu määruse peale tagastati andmebaas Memorialile;
- L. arvestades, et 3. septembril 2009. aastal kontrollisid maksuametnikena esinenud riiklikud uurijad elamuid, kus asuvad inimõiguste keskuse Memorial juhi Oleg Orlovi ja tema kolleegi Aleksander Tšerkassovi korterid;
- M. arvestades, et 3. septembril 2009. aastal, kaks kuud pärast seda, kui Venemaa ülemkohus tegi korralduse alustada uut kohtuprotsessi tänavu veebruaris õigeks mõistetud kolme kahtlusaluse üle, võttis ülemkohus vastu otsuse alustada uut uurimist 2006. aastal mõrvatud Anna Politkovskaja asjas;
- N. arvestades, et Venemaa kodanikud on esitanud Strasbourgis asuvale Euroopa Inimõiguste Kohtule arvukalt kaebusi,
1. mõistab tingimusteta ja karmilt hukka inimõiguste kaitsjate, juristide ja ajakirjanike ahistamise Venemaal ning rünnakud nende elule;
 2. nõuab tungivalt, et Venemaa ametivõimud teeksid kõik, mis nende võimuses, et kindlustada inimõiguste kaitsjate kaitse vastavalt põhimõtetele, mis on kirjas ÜRO deklaratsioonis üksikisikute, rühmituste ja ühiskondlike organite õiguse ja vastutuse kohta edendada ja kaitsta üldtunnustatud inimõigusi ja põhivabadusi; kutsub vastutavaid ametivõime tungivalt üles looma tingimused, et Memorial ja teised inimõiguste organisatsioonid saaksid oma tegevust Tšetšeenias turvaliselt jätkata; tunneb heameelt, et organisatsioonilt Memorial Peterburis 4. detsembril 2008. aastal konfiskeeritud arhiiv tagastati;
 3. kutsub Venemaa föderaalset ametivõime üles uurima eespool nimetatud mõrvasid kiiresti, põhjalikult ja tulemuslikult ning tooma nende jõhkrate tegude toimepanijad ja nende kaasosalised kohtu ette;
 4. rõhutab, et Tšetšeenia juhtide karistamatus destabiliseerib olukorda kogu Põhja-Kaukaasia piirkonnas;
 5. märgib, et Venemaa president Dmitri Medvedev saatis juulis inimõiguste organisatsioonile Memorial telegrammi, milles lubas Natalja Estemirova mõrva põhjalikku uurimist;

6. tervitab president Medvedevi algatust teha valitsusväliseid organisatsioone käsitlevates seadustes muudatusi, et vähendada piiranguid ja lihtsustada valitsusväliste organisatsioonide registreerimist Venemaal, ning loodab, et olukord paraneb märkimisväärselt;
7. tervitab Venemaa ülemkohtu 3. septembri 2009. aasta otsust alustada uuesti Anna Politkovskaja mõrva uurimist ja käsitleda esimeses kohtuprotsessis õigeks mõistetud kolme mehe küsimust ühises kohtuasjas koos oletatava mõrvari Ruslan Mahmudovi ning tema rahastajate küsimusega; nõuab, et see kohtuprotsess algaks nii kiiresti kui võimalik, et tegemist oleks vandekohtuga ja et protsess oleks avatud kõikidele ajakirjanikele ja meediale;
8. nõuab, et ELi ja Venemaa inimõigustealaseid konsultatsioone muudetak스 intensiivsemaks ning et need oleksid avatud Euroopa Parlamendi, riigiduuma, Venemaa kohtuvõimude, kodanikuühiskonna ja inimõiguste organisatsioonide tõhusale kaastööle; kutsub Venemaad üles täitma kõiki oma kohustusi OSCE ja Euroopa Nõukogu liikmena, sealhulgas austama ühinemisvabadust ja inimeste õigust korraldada rahumeelseid meelevaieldusi; rõhutab oma seisukohta, et inimõiguste kaitse peaks olema järgmisel ELi ja Venemaa tippkohtumisel erilise tähtsusega päevakorrasteema ning see peaks kuuluma lahutamatu osana järgmisesse ELi ja Venemaa lepingusse;
9. kutsub Venemaa ametivõime üles täitma Euroopa Inimõiguste Kohtu kõiki otsuseid ja ratifitseerima viivitamata Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni lisaprotokoll nr 14 selle kontrollisüsteemi reformi kohta,
10. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Venemaa Föderatsiooni valitsusele ja parlamendile, OSCE-le ja Euroopa Nõukogule.